

Szerkesztőség: KIRCHNER E. -féle

könyvnyomdai műintézet, Versecz

Előfizetési díj: egész évre helyben 6 korona.

Előfizetési díj: egész évre vidéken 7 korona

Egyes szám ára 12 fillér

DÉLVIDÉK

Kiadó-hivatal: KIRCHNER E. -féle

könyvnyomdai műintézet, Versecz

Hirdetési díj petitsoronként 12 fillér. Nyitlárban egy sor 20 fillér.

Hirdetések elfogadtnak minden hirdetési irodában

Előbb: „DELVIDEKI NEMZETOR“

A „VERSECZI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MOST EGY ÉVE.

Most egy éve megszokott, békés napjainkat éljük még s holnapután egy esztendője már, hogy benne vagyunk a világháborúban.

Az események e szédületes gyorsaság új gondot, új erőt és eszelekvést váltott ki nemcsak a tömegből, de egyesebből, intézményekből egyaránt.

Ezek a történelmi napok a megsegítések, az áldozatkészségnek nagy napjai.

Mélyen megrázkéltató, fenséges példát látunk ezeknek a magasztos érzéseknek.

Sokat teszünk, sokat áldozunk, de az még mind csekélység azok nagy tömegéhez képest, akikről feltétlenül és minden áron gondoskodniuk kell.

A rendkívüli viszonyok rendkívüli kötelességérzetet követelnek mindekitől.

Nem tudjuk, mit hoz a jövő.

Egy bizonyos, hogy a háború semmit sem hagy érintetlenül.

Gyors változásra egyelőre csak külső keretekben számíthatunk. Az ezekkel összefüggő fokozatos, belső módosulások csak hosszabb idő eredményei lehetnek.

Legyünk elkészülve arra, hogy a háborút tulajdonképpen — a háború után fogjuk megérezni a maga rombolva alkotó, hatalmas erejében.

Legyenek erre elkészülve főképpen a közösségek jótékony intézményei, melyeknek sürgősen be kell rendezkedniük a fokozott feladat teljesítésére. Ezután az özvegyek, az árvák, a betegek, a rokkantak gondozása, megsegítése lesz ugyanezen

gyedüli és legfőbb feladata államnak, társadalomnak és az arra hivatott tényezők mindnyájának.

A társadalom különböző rétegei már most szervezkednek, gyűjtenek erőt a keblükben mutatkozó bajok, sebek enyhítésére, orvoslására.

Itt van a hadsegélyező hivatal, az Augustus-alap, de különösen a Vörös kereszt. Mind mind eddig is áldásos működést fejtett ki, de talán egyik működése sem volt annyira áldásos mint a Vörös kereszt. Ezzel nem akarjuk a hadsegélyező alapok működéseit lekicsinyelni, hisz hány könnyet száratnak ezek az itthonmaradottak arcáról, hány síró árvát, zokogó özvegyet vigasztaltak.

De a fehér alapon pirosuló kereszt védő szárnyai alatt sok sok vitéz, ki a hazáért, a királyért ontva véréit, nyert gyógyulást és vigaszt; nyerte vissza erejét, hogy újból mehessen az ádáz elleneséget üzni. Ha pedig a sors úgy akarta, hogy mint csak a vitéz legyen kénytelen életét tovább tengődni ez a Vörös Kereszt igyekszik művegtaggal a hiányt némiképp pótolni.

Egyezőval a hazáért harcolók gondját, szeretetét fogadta lelkébe ezen egyesület, ez volt és most is ez a magasztos célja, melynek megvalósítására fejt ki céltudatos működést.

254 tag mely évi csekély hozzájárulásával istápolja városunkban ezt az egyesületet. Nem neveltséges szám ez egy 30000 lakosságú városban, 254 tag az, mely egy 36 évi multtal bíró jótékony célu egyesület évi 2 koronával támogat. Ha valami szakszervezetet tekintünk, ha a különféle da-

ládákat vesszük, mindegyiknek tekintélyesebb számu pártolója van — pedig a hozzájárulás 3—4 szer akkora és ezek most amikor puskapor szagos világ van, amikor ágyu dörög, puskák ropog, kard csattog, halál hörgés halatszlik, mind felfüggesztette működését és a mostoha gyermek fokozott működést fejt ki mindenki számára. Ha csak néhány számot vesszünk tekintetbe, ezek elébünk állítják ezt a magasztos munkásságnak nagy voltát. Ott van a beteg nyugvó, amelyben a mai napig 3191. vitéz lett ellátva nem csak erősítő élelemmel, hanem jóltevő friss kötözéssel is. Itt van a hadikórház, ahol állandóan 70—80 sebesült avagy beteg van gondozásban s eddig 542 voltak kezelésben akiknek körülbelül háromnegyedrészre gyógyultan ment vissza csapatához.

Ezért a mostani idő igen alkalmas a közönség lelkesedésének fokozására a Vörös Kereszt magasztos céljaiért.

Ezuton mihamarább birtokába jutna ezen anyagi és erkölcsi erőnek, hogy működését a megkezdett uton folytathassa, mert bizony a „Most egy éve...“ ezeket emésztett fel. Újból képessé kell tenni a nemes munkának folytatására, sőt mi több, segítségére kell lennünk, hogy ezt minnél szélesebb alapon gyakorolhassa. Ami csak úgy történhet, ha a 254-ből lesz legalább 2540. Rajtunk mulik, lépünk be minnél tömegesebben. Főlöslégünkben adjunk neki, hadd gyakorolhassa magasztos munkáját azokért, akik hazánkat, vagyunkat még vérük árán is megvédték.

— r.

A „Délvidék“ eredeti tárcája.

Megszökött az orosz fogságból.

— Hetes honvédtizedes hat havi bűdosása Lembergben. —

A napokban érkezett egyenesen Lembergől, a visszafoglalt Galícia fővárosából, ezredhez egy honvédtizedes, ki egy jó fél éve szokott meg az orosz fogságból és hazafias érzelmei leMBERGI polgaroknál bűdosott. Bár hogy erőlködtek a ruszofilek, nem tudták ismételt orosz kézre juttatni. Rendesen zsidóknál talált menedéket, akik mindenben segítségére voltak. Mily különbség azon zsidók és a hadseregszállítók között. Azok segítségére voltak ezer vesztély közepette is a katonáknak, talán éppazon katonáknak, akik esetleg a papirtalpu bakancscsal, rossz minőségű ruhával vonultak a tél hadjárdba; mindegy jóva akarták tenni az uzsoráskodó szállítók hazafiatlanságát.

A szökevény elbeszélései önkéntelenul elevenítették fel bennem ezen párhuzamot, és idézték fel bennem a kérdést, miért nem lehetett minden kebelben oly hazaszerető szív, mint azon zsidókban, akik a megszökött katonáinknak bűdosodásukban nagy féltelmek és rettegések között hajlékot adtak, és velük sovány élelmüket is megosztották. Szolgáljon ezen

példa mintaképül az utókornak! A világháború történelme bizonyára méltó módon fogja a leMBERGI zsidók és lengyelek tetteit megörökíteni; de egyszerűen elítéli a ruszofilek viselkedéseit ép úgy, mint a zsaroló hadseregszállítók és katonaszabadítók tetteit.

Szerdán reggel egy szanitéc katonát két cibilbo öltözött fiatalleMBERT kísért a vasutról be a laktanya felé. Egyik idegen accentussal beszél németül kísérőjének, követtem őket amidőn következőket hallottam:

... Már két éve Bécsben dolgoztam, amidőn királyunk a harci riadót fuvatta. Jelentkeztem, de csak augusztus közepén küldtek ide Verseczre, mert deliblati vagyok. Augusztus 28. több bajtársommal beosztottak a pót-zászlóaljhoz és november 2. indulunk el... menetzészlőajjal. Virágosan, dalos ajakkal mint tizedes büzkén lépdeltem, harci kedvtől eltelve. Homonnáról már harcra készen, mindennel felszerelve törtettünk északnak. Neheztette az elég rossz és kellemetlen időjárás előmenetelünket. Így történt, hogy december 18. elfaradtan dültem ki. Az orvos két napi pihenőt adott. Egy kis falucskában, nevére már nem emlékszem, egy jóléku öreg anyokánál pihentem meg, December 21. a korai hajnali órákban siettem zászlóaljam után, a megmondott irányban, Alig haladtam azonban néhány kilomé-

tert, orosz elődörösökkel találtam magam szemben. Visszaindultam egy század katonával találkoztam, Előírás szerint jelentkeztem, kötelességszerűen jelentettem a tapasztalatokat és csatlakoztam a csapathoz.

A századparancsnok rajvonalba fejlesztette legénységét és így haladtunk előre. Egy természetes fedezékre lettünk és ott vártuk a közeledő ellenséget, ahonnan többszörös tulerőt lehetett volna feltartóztatni s ha ezek magyar bakák, honvédek, avagy népfelkelők lettek volna, a szembe jövő orosz csapatból hirmondó sem maradt volna, de nem magyarok voltak; hanem... de inkább nem mondom meg mik voltak. A csekély tulerőt látva eldobták fegyvereiket és égre emelt kezekkel ugráltak ki a fedezékből. Mit tehettem volna magam? Szégyenpirtól égő arccal én is fogságukba kerültem az oroszoknak. Jó puskám, sok töltényem megtömött hátizsákom orosz kézre került, de még több is, egyik muszka kikutatatta bluzom zsebeit és noteszemből 10—12 K papirpénzemet zsebébe csuszattatta. Jó, hogy zacskóba kotve mellemen hordtam többi pénzem.

Még vagy 7—8 km. kellett gyalogolnunk; míg Tarnovba értünk. Rövid pihenő után keletnek tartottunk és december 21-től január 1. folyvást menetelve Lembergbe értünk. A tizenegy nap alatt jó nem laktunk, alaposan ki

A PIAC.

Irta: Szigethy Vilmos es. és kir. pénzügyigazgató.

A „Temesvári Hirlapból“ veszük ezen igazán megasztalendő cikket amely a mi viszonyainkra is ép úgy ráillik, mint a temesváriakra.

Eddig ez volt a bajunk, hogy drága a piac. Ma már megváltozott a helyzet és nem a drágaságot panaszoljuk, hanem a piac, vagyis az áruknak teljes hiányát.

Városunk vezetői és sorsunk intézői, amit látjuk, legnagyobb igyekezettel és legjobb akarattal kívánának a bajokon segíteni, de minden eddigi igyekezettük meddő maradt. Piac nincs és nincs.

Akik a bajnak egyedüli okát abban keresik, hogy az árak makszimálva lettek s hogy az árusok ennek következtében sztrájkolnak, alapos tévedésben vannak. Nemkülönbben tévednek azok is, akik azt hiszik, hogy az áru hiánya okozza a piacoknak ürességét.

A bajnak valódi okát máshol kell keresni és az orvoslás módját megtalálni.

Isten jóvoltából az idén oly jó termésünk van, amilyen évek óta nem volt. Nemcsak a kalászosok, de a kapásnövények is dusan ontották a termést. Volna tehát elég anyag, amit a piacra lehetne szállítani s ha mégse szállítanak, annak bizonyára nem a különben elég magasán megállapított árszabványozás az oka.

Aki megfigyelte a mezőgazdaságra, foglalkozók életviszonyait, tapasztalhatta hogy az ugynevezett házi szükségleteknek fedezése, ideértve még a ruházatot is nem a gazda vállaira nehezedik, hanem az asszonyoknak a gondját képezi. A parasztság számára a célra rendelkezésre áll a földművelés és a baromfiak és tejtermékek értékesítése. Ezekből szokott ő pénzelni, ez képezte mindig az ő jövődelmi forrását. Amint pénzre volt szüksége, behozta a városba az ugynevezett gazdasági termékeit és ezeknek értékesítése útján jutott pénzmaghoz.

Igy volt ez mindig normális időben. Ma azonban megváltozott a helyzet. A parasztnak ma már nincsen szükségük pénzre; annyi pénzük van, mint soha máskor. A rekvirálás alkalmával értéken

nem pihentük magunkat, esténként rendszeren egy nagyobcska csürbe zárba, ahol mint a heringek voltunk összehalva. Eledelünk kemény, fekete kétszersült, melegített víz volt — amit teának csufoltak, — néha főzelékfelet is kaptunk, akadt olyan is, ki csontot lelt benne, ha azonban soh'sem volt. Miután éveken át Bécsben tartózkodtam megtanultam csehül, így könnyen beszélhettem az oroszokkal, de a többi fogolytársaim is vígan csevegtek velük. Hat láttam, nem valami szigorúan ügyelnek ránk s eltökéltem magamban, hogy Lembergben szokni próbálok.

A tervet megvalósítottam s új év napján, lembergi bevonulásunk alkalmával, egy nyitott utcaajtón bementem. A szerencse kedvezett, zsidókhöz kerültem s egy Atlasz Dorka nevű leány mundaomat polgári ruhával cserélte fel. Szabadabban kezdtem lélegzeni. A leány eltűntette a katonaruhát és lakást ajánlott egy ismerősénél, hol 10 K. fizettem. — Tétlen nem akartam maradni s már harmadnap egy borbélynál voltam munkában s vígan borotválтам az oroszokat. Miután román anyanyelvű vagyok, románainak adtam ki magam s vagy két hétig nem is féltém, sőt mi több egy-egy szökevény porosz és közös bakának is szereztem buyóhelyet. Amde a horonak (ruszofil érzelmi rutének) már többeket elárultak — egy szökevény kézrekerítésért 3 rubelt kaptak

jóval felül fizették meg állatjait, de hát ez még nem volt baj; ez a pénz a gazda zsebében maradt.

Nagyobb baj azonban, hogy az asszonyokat is folyton tömjük pénzzel.

A mozgosítás folytán bevonultak gyámmal nélkül maradt családtagjainak segélyezése igen szép és igen nemes dolog, de okatlanul végrehajtva épp oly káros is.

Ezeknél a segélyezéseknél kell keresni a piaci bajok forrását.

Amíg az a parasztság, aki természetből mindennel el van látva, havonta 30 — 50, sőt ennél több koronát is kap hadisegély címén, addig bizony az a piacról nem fog bejönni, mert van elegendő pénze arra, hogy az ő kisszerű fényűzéseit az államsegélyből fedezheti és fedezi is pazar módon.

Hogy az így van: két dolgra hivatkozom: tessék a falusi vegyeskereskedőket megkérdezni, adtak-e el valaha annyi rongyot, mint a háború alatt.

Vagy: tessék megkérdezni a helybeli gözcsukorgyárakat — mely tudvalevőleg különösen a nép részére való cukorkagyártással foglalkozik — hogy a háború alatt hány ezer métermézássával gyártott több parasztcukrot, mint normális időben.

A parasztságnak tehát mindennapi szükségletét fedezi a jó termés, fényűzési szükségleteiről pedig gondoskodik maga az állam hadisegély alakjában s így egyik okból sem szükséges áru a piacra cipelnie.

Ezért nincsen piac és azért nem lesz piac mindaddig, míg a segélyezéseket nem szorítjuk a lehető legszükségesebb mértékre.

Be kell szüntetni minden segélyezést, minden olyan helyen és egyénél, ahol és akinél, a megélhetés feltételei megvannak és biztosítva.

Áll pedig ez nemcsak a falvakra, de a városok lakosaira is. Az utóbbiaknál a segélyezés esztelen módja és mérve azt eredményezte, hogy a munkaerő hihetetlen módon megdrágult. Ha a legtulzabb követelések kielégítésére nem vagyunk hajlandók, egyszerűen nem áll munkába az illető, mert nincs rá kényszerítve, hiszen az állami segély biztosítja munkanélkül is ek-szisztenciáját.

az alávalók — hogy ismét muszka készre juttassák. Egy titkos rendőr főnökömnél is jart már, hát bizony tündezni kezdett a biztonsági érzetem és én is mint sok más szökevény társam a pincékben tartózkodtam. Ritkán jöttem elő, csak ha meleg étel után vágyakoztam, és mégis háromszor kerültem rendőrkézre; nem mint gyanús egyén, hanem sáncásához akartak vinni. 1—2 rubel kimentett azonban, a rendőr ellenkező oldalra fordult s én elszökhettem.

Házigazdám valami Jurin Jenta nevezetű anyóka volt. Félt, rettegett mert szigorúan büntettek azokat, akik hajlékot adtak a szökevényeknek, de akárhogy fenyegették mindenkor letagatta ottléteket és úgy el tudott rejteni, hogy a bitang horonak nem akadhattak nyomomra.

Igy multak a hónapok, teltek a napok. A car látogatás napjai — amikor természetesen nem mertem rejtekeimből előbujni — is elmúltak, egyszerre nagy újdonsággal jött haza házi asszonyom meghalotta, hogy a szövetségesek visszafoglalták Przemyslt. Örömmünk azonban csak ideig óráig tartott, mert mint szigorúbb rendszabályok léptek életbe. A szegény zsidók csak fényes nappal pihenhettek, mert éjjel a muszka hordák és ruszofilek fosztogatni jártak. Fegyverük nem volt a zsidóknak, rendőrök nem jártak, katonai őrszolgák meg pláne nem, hát ők állottak össze, hogy kevés holmijukat,

NAPIHIREK

Ki arat?

Zizeg a buza, zavarog,
Kusza ijedtek a sorok,
Hánykódoz sug-bug a kalász,
Valami rejtélyt magyaráz:
Ma is a régi a halár,
Tavalyi fészken a madár,
A tanya ott áll a helyén,
S chol a két sor jégennyém,
Himes a rét és iratos,
Buzavirágos pipaacsos,
Sűrű vetésben idebenn
A kicsi fűrj sem idegen,
Magyarul szól, hogy pitypalatty,
Pici fiókám, itt szaladj,
A kasza is peng, de szava
Nem olyan az, mint valaha,
A kasza sir, a kasza vág,
S az aratásban se öröm,
Se aratódal, se virág!

S zizeg a buza, a kalász
Valami rejtélyt magyaráz,
Mi lehet itt most, mi lehet?
Van-e reája felelet?
Ijedve kérdez bogarát,
Riadva faggat madarát:
Ki arat? Ki arat?

Hol a fehérítő patyolat?
A daru'stallal a kalap?
A figurázó mulató
Dalos, hokrétás arató? ...
— Ki az a zsandár katoná,
Mire való a szuronya,
S mire a lompos, fekete
Szomorú népek menete?
Vadidegen mord alakok,
Sohase hallott a szavok,
Kézök alatt a kasza nyög,
Ki-kiszívároq a szemök,
Megijed tőlük a vetés,
Nem aratás ez: temetés: ...
— Fut a pipiske, menekül,
Jegénye kővé merevül,
A tanyaüst a fa megett
Fekete fátylat tereget,
A napraforgó egyre forog,
Neki is új még ez a dolog ...

de különösen életüket és asszonyaik leányik becsületét megvédehesék. De mit tehettek szökevény botjaikkal? Igaz, ha valamely katonát rajtakapták lopáson, azt izgalmatlanul agyonlőtték, úgyhiszem azonban nem azért, mert rabolt, hanem inkább azért mert rajtakapni engedte magát.

Élénk élet kezdődött egyszerre, a katonaság mindinkább vonult ki a városból, mint messzi zivatar alkalmával halk moraj hallatszott, mely óráról órára közeledett. A horonok végigszágu'dtak a városban, hogy minnél több áldozatot küldjenek Szibériába, valósgos program volt a zsidó negyedben. Egyszerre csak világos lett az éjjel, lángnyelvek égig értek, robbanások hallatszóttak mindenfelől, lódobogás lőtás-fufas s ez a fejnélküliség jelezte nekünk, hogy nemsokára utott a szabadulás órája.

Sejtelmünk helyes is volt, június 22. órom nap volt, amikor örömrivalgásokkal fogadta Lemberg népe a szövetséges hadsereget, mely a hosszú, szigorú, kegyetlen orosz uralomnak véget vetett. Jó magam is örömkönyveket hullajtottam. Rögtön jelentkeztem a tápparancsnokságnál, de a katonaság első dolga volt Lemberg vidékét is az ellenségtől megtisztítani s csak akkor kezdtek a rendezéshez. Így láttam, hogy sokan igen sokan bujdosunk Lembergben, várva a szabadulást és bívalmunk valóra vált. Körülményesen mindenről kérdezősködtek.

4. oldal.

Versecz thjt. város tanácsától.

9727 — 1915 szám.

Hirdetmény.

Versecz thjt. város törvényhatósági bizottsága f. évi július hó 15 én tartott rendes havi közgyűlésében a m. kir. Minisztérium által az 1915 évi termés zár alá vétele tárgyában 2072/1915 M. E. szám alatt kibocsátott rendelet 4 §-ának utolsó bekezdése alapján 106 jkvi 9727 ikt/1915 sz. a. hozott határozatával kimondotta, hogy Versecz város területén az összes gabonaneműek vásárlása és eladása csakis hatósági igazolványok alapján van megengedve.

Miről Versecz thjt. város közönsége ezenel értesítettik azzal, hogy a vonatkozó hatósági igazolványok a városháza kis tanácstermében kaphatók.

Versecz 1915 évi július hó 21.

Dr. Rezucha, kir. tan., polgármester.

Egy tanítónő jelölt

birja az itt divó négy nyelvet, kellemes megjelenés, ajánlkozik mint tanítónő, nevelőnő vagy társalgónő.

Vigyázz, ha jön a vonat

Mert most érkezett meg

a Hungária Cipőgyár r. t. verseczi fiókjába

3000 pár cipő

a régi olcsó árak mellett

Cipónk tartóssága közismert. :- Minden cipő talpában a gyári szabott ár.

Cipők javítását Hungária Cipő- és Csizmagyár r. t.

fiókja, Versecz, Ferencz József-tér.

elfogadjuk.

Fiókvezető: **Schwarz Gyula.**

Özv. Kirchner-féle műintézet

(Cégtulajdonos: **Kirchner Ernő**)

ajánlja magát minden e szakmába vágó munkák
elkészítésére.